

Byrådssak /24

Saksframstilling

Vår referanse: 2023/152855-3

Forslag til forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Bergen kommune - utleggelse til høring

Hva saken gjelder:

Bymiljøetaten har utarbeidet forslag til lokal forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Bergen kommune og klargjort for høring.

Forskrift om parkeringstillatelser for bildeling angir kriterier og vilkår for tildeling av tillatelser. Forskriftsforslaget samler og justerer dagens regelverk og retningslinjer om reserverte parkeringsplasser, boligsonetillatelser og allsonkort for bildeling. Forslaget viderefører i hovedsak dagens praksis, men inneholder også nye elementer som krav om datadeling og miljøkrav. Forskriften har til hensikt å gjøre den kommunale saksbehandlingen mer effektiv og øke forutsigbarheten for private markedsaktører.

Forslaget bygger på de siste seks års erfaring med tilrettelegging for bildeling i Bergen, dialog med bildelingsoperatører, samt norske og internasjonale undersøkelser.

Om bildeling:

Bildeling defineres i forskriften som en «tjeneste som retter seg mot allmennheten og tilbyr en felles bilpark med dedikerte delebiler, med det formål å tilrettelegge for sambruk av kjøretøy». Bildeling er et alternativ, eller supplement, for å eie egen bil. Bildeling skiller seg fra tradisjonell bilutleie blant annet ved at bilene er spredt utplassert i nabolagene der folk bor. Attraktive kjennetegn er at det ikke er behov for nøkkeloverlevering, at bilen kan bestilles og åpnes gjennom en app, at man kan hente bilen alle timer av døgnet og at en kan bruke bilen for korte turer på 1 time eller mindre. Bruken av delebilen faktureres ut fra faktisk forbruk (tid eller kilometer), og prisen inkluderer utgifter for energi.

En gjennomsnittlig bil står stille mesteparten av døgnet, og brukes i stor grad til korte turer. Det ligger derfor samfunnsøkonomiske gevinster ved å optimalisere utnyttelsen av hver bil, spesielt i tette bystrøk. For flere kan også bildeling være privatøkonomisk gunstig sammenlignet med kostnadene ved å eie egen bil.

Bildeling har både en dokumentert transportgevinst ved at brukerne kjører mindre bil, og en arealgevinst ved at bilholdet reduseres (færre biler i gatene). Transportøkonomisk institutt (TØI) utførte i 2022 en analyse av [effekten av bildelingstilbudet i Bergen kommune](#) på oppdrag fra Bymiljøetaten. Undersøkelsen viser bl.a. at:

- I. Hver delebil i Bergen har erstattet 10-15 privatbiler.
 - a. 50 % av bildelerne oppgir at de har unnlatt å kjøpe bil på grunn av bildeling.
 - b. 25 % av bildelerne har kvittet seg med egen bil på grunn av bildeling.
 - c. 20 % bruker bildeling i tillegg til egen bil.
- II. 5 % av befolkningen i Bergen er bildelere i dag, ytterligere 8 % vurderer å bli det.

- a. I Bergenhus og Årstad bruker over 15 % av befolkningen bildeling.
- III. 75 % av bildelerne har ikke tilgang til egen bil.
- IV. Bildelere i Bergen går og sykler mer enn den generelle befolkningen, og de bruker 30 % mindre bil enn befolkningen ellers.

Om bildeling i Bergen:

Bildeling har eksistert som et tilbud i Bergen siden 1996 da Bildeleringen (nå Dele) etablerte seg. De siste årene har det vært en betydelig utvikling i markedet, med flere nye aktører og konsepter. Høsten 2023 er det Dele, Hyre og GetAround (tidligere Nabobil) som benytter seg av den kommunale tilretteleggingen for bildeling i Bergen.

I dag er det over 550 delebiler i Bergen. Bymiljøetaten har siden 2017 etablert over 200 reserverte parkeringsplasser for bildeling på kommunal vei. I tillegg har ca. 100 delebiler fått tillatelse til å parkere i byens boligsoner. Som en prøveordning er det utstedt 234 allsonkort som gir rett til å parkere i flere boligsoner.

Kommunen har i dag 73 reserverte plasser for bildeling med ladeinfrastruktur, og flere plasser med lading er under planlegging.

Om forslag til forskrift om parkeringstillatelser til bildeling i Bergen kommune:

Forslag til ny forskrift er hjemlet i vegtrafikkloven § 8, jf. parkeringsforskriften kapittel 6. Forskriftsforslaget § 1 angir forskriftens formål, og § 2 inneholder definisjoner av sentrale begreper som bildeling, bildelingsoperatør og delebil.

Forskriften omfatter tre typer parkeringstillatelser for bildeling: reserverte plasser, boligsonetillatelser og flersonetillatelser. Forskriftens § 3 gir en oversikt over de ulike typene parkeringstillatelser.

Prosessen for kunngjøring og tildeling av tillatelser til reserverte plasser er nærmere regulert i §§ 4 til 6, mens tildeling av boligsonetillatelser og flersonetillatelser er regulert i §§ 7 og 8. Forslaget viderefører dagens praksis om at alle de tre typene parkeringstillatelser kan tildeles for stasjonsbaserte delebiler, og åpner i tillegg for at det kan tildeles flersonetillatelser for delebiler som ikke er avhengig av en fast parkeringsplass (frittflytende delebiler).

Bestemmelsene i §§ 9 til 17 gjelder for alle tillatelsene etter forskriften, og omfatter blant annet miljøkrav, datadeling, fastsetting av avgift, oppsigelse og tilbakekall av tillatelser. Fra 1.januar 2028 foreslås det for eksempel som vilkår at alle delebiler som gjør bruk av parkeringsplasser etter forskriften skal være utslippsfrie. Det foreslås også at bildelingsoperatørene får krav om å dele sanntidsdata og historiske data med kommunen. Det legges opp til at Bystyret fastsetter avgiftene for parkeringstillatelser (kan delegeres) og at Bymiljøetaten administrerer og tildeler parkeringstillatelser. Forskriften vil tre i kraft umiddelbart etter bystyrevedtak.

Fagetatens vurdering og anbefaling:

Bymiljøetaten anbefaler at Bergen kommune regulerer tildelingen av parkeringstillatelser for bildeling i lokal forskrift. Det vil gi en bedre oversikt over de ulike typene parkeringstillatelser for bildeling. Det vises til at både Oslo og Trondheim har utarbeidet lokale forskrifter, mens Bergen kommune tildeler parkeringstillatelser etter de etablerte retningslinjene fra 2017 (som var ment som en prøveordning).

Bymiljøetaten mener det er positivt å ha en konkurransesituasjon med flere ulike bildelingsoperatører, ettersom det sikrer et godt og variert tilbud til innbyggerne. Etaten forventer at bildelingstilbudet vil fortsette å utvikle seg med nye konsepter som øker attraktiviteten for enda flere brukere.

Bymiljøetaten mener høy bruk bør vektas høyt ved tildeling av reserverte parkeringstillatelser til bildeling. Reserverte parkeringsplasser er ment å være et begrenset gode som supplement til det tilbudet som bildelingsaktørene kan tilby, slik som for eksempel boligsonetillatelser, allsonkort og plasser i beboeranlegg. Utenfor boligsonene kan operatørene utplassere delebiler uten særskilte parkeringstillatelser. Flere av operatørene benytter seg også av private parkeringsavtaler, for eksempel i Bergen Parkering sine anlegg.

Bymiljøetaten vurderer at dagens marked ikke er tilstrekkelig modent for å kreve at alle delebiler i Bergen skal være utslippsfrie for å få parkeringstillatelse. Forslaget om krav til utslippsfrie biler innen utgangen av 2027 vil forplikte kommunen til å jobbe tett med bildelingsoperatørene fremover.

Bymiljøetaten anbefaler å endre navnet på allsonkort til flersonetillatelse, da det ikke er et fysisk kort, og det ikke gir rett til å parkere i alle soner¹. Etaten har ingen negative erfaringer med allsonkortet, og ser ingen åpenbare negative konsekvenser av å videreføre dagens tilbud.

Bymiljøetaten mener kravet om datadeling vil gi gevinster både for operatørene og kommunen. Begge har en felles interesse i å effektivisere rapportering og saksbehandling, og et best mulig kunnskapsgrunnlag for å sikre at kommunens tilrettelegging fremmer økt bruk av bildeling. Datadeling vil ikke omfatte personopplysninger.

Bymiljøetaten er tydelig på at bildeling er god byutvikling, og at de positive effektene ved bildeling er størst i tette byområder. Etaten vurderer at bildeling et viktig virkemiddel for å oppnå visjonene i Grønn strategi og kommuneplanens samfunnsdel om at Bergen skal være en grønn, aktiv og attraktiv storby. Bymiljøetaten har gode erfaringer med tilrettelegging for bildeling i Bergen så langt.

Det vises for øvrig til vedlagte fagnotat i sin helhet, hvor Bymiljøetatens vurderinger er mer inngående beskrevet.

Bymiljøetatens forslag til vedtak:

Bymiljøetaten anbefaler at forslag til forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Bergen kommune sendes på høring i samsvar med forvaltningsloven § 37.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

Bil er et nødvendig transportmiddel for å få hverdagslogistikken til å gå opp for store deler av byens befolkning. For mange innbyggere vil bildeling være et godt alternativ til det å eie egen bil for å få dekke transportbehovet sitt.

Bildeling har en viktig transport- og arealeffekt, og bidrar til kutt av indirekte klimagassutslipp ved at færre kjøper bil. Bildeling er derfor et virkningsfullt tiltak for å oppnå kommunale målsetninger om kutt i direkte utslipp og å sirkulere ressursene, jf. Grønn strategi. Å dele på bil er sirkulærøkonomi i praksis. Byråden støtter overgangen til miljøvennlig teknologi, og forventer at høringen vil gi gode tilbakemeldinger på hvordan incentivene for raskere utskifting av delebilparken vil bli mottatt av næringslivet.

Reserverte plasser for bildeling bidrar til å synliggjøre bildelingstilbudet, og gjør det mulig å tilby bildeling i områder med høyt parkeringspress. For at bildeling skal fungere optimalt, må brukerne vite at det er tilgjengelige biler. Byråden erfarer at det arbeides godt med bildeling i kommunen i dag, og at en forskriftsfestet tildeling av parkeringsplasser for bildeling vil være et naturlig neste steg for optimalisering av tilbudet. Som forskriftsarbeidet har avdekket, vil økt bruk av bildeling i kommunen kunne ha positiv innvirkning på byutviklingen i Bergen.

¹ Boligsone 1 er ikke omfattet av allsonkortet på grunn av stort parkeringspress.

Både stimulans til bruk av mer miljøvennlige transportformer og reduksjon i samlet bilbruk og bilhold i kommunen, er faktorer som bringer oss nærmere nullvekstmålet i personbiltrafikken, som vi i byveksttalen har forpliktet oss til å nå.

Byråden anbefaler at forslag til forskrift om parkeringsplasser for bildeling i Bergen kommune legges ut på høring.

Økonomiske konsekvenser:

Utleggelse til høring vil ikke ha økonomiske konsekvenser for Bergen kommune. Gjennomføring av selve forskriften kan ha elementer av økonomiske konsekvenser som vil bli redegjort for når endelig sak kommer til politisk vedtak.

Vedtakskompetanse:

Det følger av Byrådets fullmakter § 2.5, vedtatt av bystyret 16.12.2020 i sak 378/20, at «Byrådet har ansvar for å forberede og fremlegge saker til bystyrets organer. Byrådet selv innstiller i alle saker hvor bystyret har avgjørelsesmyndighet, og som ligger innenfor byrådets ansvarsområder.» Utleggelse på høring er et ledd i sakens forberedelse frem mot bystyret, og byrådet har derfor fullmakt til å vedta utleggelse.

Byråd for byutvikling innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

Forslag til forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Bergen kommune legges ut på høring i medhold av forvaltningsloven § 37.

Dato: 16. april 2024

Christine Kahrs
Byråd for byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Fagnotat, datert 14.12.2023
2. Forslag til forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Bergen kommune
3. Oversikt over avgifter for parkeringstillatelser til bildeling i Bergen
4. Retningslinjer fra 2017 om godkjenning av bildelingsaktører for tildeling av parkeringsplasser på offentlig vei.